Llenguatge i Pràctica Musical

La matèria de llenguatge i pràctica musical proporciona a l'alumnat una formació que li permet aprofundir en el coneixement i l'ús de la música com a llenguatge universal, desenvolupant habilitats perceptives amb finalitats expressives i creatives.

La música precisa del cultiu de l'escolta com a via natural d'accés a la seva apreciació, gaudi i comprensió. La identificació d'elements musicals a través de l'audició requereix el desenvolupament d'estratègies que permetin a l'alumnat no tan sols analitzar les seves característiques, sinó també reflexionar sobre les emocions inherents a la pròpia percepció musical. En aquest sentit, és important que l'alumnat adquireixi un vocabulari adequat per descriure la música i expressar les seves opinions i sentiments.
Com a suport escrit d'obres musicals, la partitura es converteix en objecte d'estudi d'aquesta matèria en connectar aspectes perceptius amb la seva representació gràfica, ja sigui de manera convencional o no convencional, possibilitant la conservació del repertori. Així mateix, aporta informació sobre l'evolució del propi llenguatge a partir del seu estudi comparat, facilitant la comprensió de factors socioculturals que han incidit en el seu desenvolupament. A més, quan s'utilitza com a recurs de suport a la interpretació, la partitura afavoreix la pràctica d'habilitats de descodificació musical.

Tant l'escolta com la representació musical escrita són mitjans d'accés a l'obra. A través d'aquests, l'alumnat identifica i comprèn patrons musicals que, una vegada interioritzats, formen part del seu propi univers musical, podent convertir-se en elements generadors de noves idees. En aquest procés, adquireixen especial rellevància les interpretacions i les improvisacions en les quals s'utilitzen la veu, el cos o els instruments musicals com a mitjans per a l'expressió i l'experimentació. Igualment rellevant és la participació en projectes col·laboratius que afavoreixin els processos creatius, així com el descobriment d'oportunitats de desenvolupament personal, social, acadèmic i professional.

En el context d'aquesta matèria, l'ús d'aplicacions i programes informàtics per a la transcripció, l'enregistrament, l'edició o la difusió musical faciliten el desenvolupament de nombrosos coneixements, destreses i actituds. Al mateix temps, genera una oportunitat per a la reflexió sobre la necessitat de respectar la propietat intel·lectual i els drets d'autor.

La matèria de llenguatge i pràctica musical està dissenyada a partir de cinc competències específiques que estan vinculades amb els objectius de l'etapa, així com amb les competències clau previstes per al batxillerat, especialment amb la competència en consciència i expressió culturals. L'adquisició d'aquestes competències específiques permetrà que l'alumnat pugui reconèixer i utilitzar els elements del llenguatge musical i adquirir la sensibilitat necessària per a l'acostament a la música des de la interpretació i la creació. Al mateix temps, la

https://www.caib.es/eboibfront/pdf/ca/2022/101/1116665

seva consecució suposa l'adquisició d'autonomia en la lectura i l'execució del discurs musical, imprescindibles per a l'apreciació de gran varietat de referències artístiques i per a la conformació d'un criteri musical propi.

Els criteris d'avaluació plantejats, que es desprenen de manera directa de les competències específiques, serveixen per determinar el nivell competencial adquirit per l'alumnat i estan dissenyats per aplicar-se a partir d'instruments d'avaluació variats.

Per part seva, els sabers bàsics de la matèria es divideixen en dos blocs. El primer, «Llenguatge musical», inclou els aspectes relacionats amb el llenguatge musical com a fonament teòric de la matèria; mentre que el segon, «Pràctica musical», fa referència a les estratègies i tècniques d'escolta, d'interpretació o de lectura, així com a l'ús d'aplicacions i programes informàtics per a l'edició de partitures, la producció musical i audiovisual i la seva difusió.

Amb l'objectiu de facilitar l'adquisició de les competències específiques, es recomana el disseny de situacions d'aprenentatge que incloguin activitats complexes que combinin els diferents elements curriculars i estiguin vinculades amb diversos àmbits d'experiència. L'ús de música que resulti pròxima a l'alumnat permetrà introduir un element motivador. Al seu torn, la pràctica musical compartida i la realització de projectes en els quals participi el grup fomentaran l'autonomia, la iniciativa, la creativitat, la solidaritat i el respecte a la diversitat. D'igual manera, l'organització de tasques col·laboratives per a la identificació, el reconeixement dels elements del llenguatge musical, la lectura, la interpretació i la creació musical potenciarà el desenvolupament competencial facilitant l'aprenentatge significatiu entre iguals.

Competències específiques

1. Conrear l'escolta activa, desenvolupant estratègies d'atenció, per a reconèixer i descriure amb un vocabulari adequat els elements que formen part d'una obra i per a reflexionar sobre aspectes subjectius i emocionals inherents a la percepció musical.

El reconeixement i la descripció dels elements constitutius del llenguatge musical, a partir de l'escolta activa, resulten fonamentals per a la comprensió de les obres. La pràctica d'exercicis de percepció auditiva de complexitat progressiva afavoreix que l'alumnat desenvolupi les destreses necessàries per a la identificació sonora dels elements musicals, així com per al reconeixement de la funció dels mateixos dins del discurs musical. D'aquesta forma, es prepara l'alumnat per a la interiorització de patrons musicals que poden ser aplicats en processos d'interpretació o de creació.
En aquest marc, és necessari que l'alumnat comprengui i utilitzi una terminologia musical que li permeti descriure de manera adequada, no solament els trets de

https://www.caib.es/eboibfront/pdf/ca/2022/101/1116665

l'obra, sinó també les sensacions que aquesta li genera, aprofundint en aspectes subjectius propis de l'experiència individual davant la música.

A més, l'escolta de diferents tipus d'obres possibilita el desenvolupament per part de l'alumnat d'actituds d'obertura cap a noves sonoritats, enriquint els seus propis gustos musicals.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors: CCL1, STEM2, CPSAA1.1, CPSAA3.1, CCEC1, CCEC3.1.

2. Identificar els elements musicals d'obres de diferents estils i èpoques, analitzant i comparant partitures amb diverses grafies, per descriure les seves característiques i reflexionar sobre els factors que afecten l'evolució de la notació musical.

La identificació i comprensió dels elements musicals (melodia, ritme, harmonia, timbre, etc.), a través de l'anàlisi de partitures amb diferents grafies, permet a l'alumnat establir vincles entre el codi musical escrit i la percepció auditiva de l'obra. Així mateix, afavoreix la reflexió sobre la seva utilitat com a mitjà per a la conservació de la música al llarg del temps.

En la seva evolució, el llenguatge musical ha adquirit diferents formes per atendre els principis estètics i a les necessitats d'expressió humanes. El seu estudi comparatiu, a través de partitures amb diferent grafia, no tan sols aproxima l'alumnat al coneixement del codi utilitzat per poder descodificar-lo posteriorment, sinó que el converteix en un suport per, a través de la seva observació i anàlisi, aproximar-se a factors del context que afecten la creació musical i, en conseqüència, la seva representació en la partitura.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors: CCL1, CCL2, STEM2, CPSAA1.1, CCEC2.

3. Aplicar estratègies d'interpretació musical, utilitzant la lectura com a mitjà d'aproximació a l'obra i adquirint de manera progressiva habilitats de descodificació i integració del llenguatge musical, per realitzar improvisacions o executar amb autonomia proposades musicals senzilles.

En els processos d'interpretació musical, la lectura de partitures, amb o sense suport de l'audició, es converteix en un mitjà d'accés a l'obra, ja que permet el reconeixement d'elements i la interiorització de patrons musicals. En aquest sentit, la identificació del codi musical per a la seva aplicació pràctica, es facilita quan es complementa amb processos previs d'escolta i seguiment de la partitura. A més, a partir dels materials musicals assimilats, es possibilita la realització d'improvisacions, individuals o col·lectives, lliures o dirigides, en les quals s'elaborin noves idees, emprant la veu, el cos o diferents instruments musicals.

https://www.caib.es/eboibfront/pdf/ca/2022/101/1116665

Així mateix, l'ús d'aquests recursos requereix l'adquisició de les habilitats tècniques necessàries per al seu ús. En conseqüència, per a l'assoliment d'aquesta competència és fonamental concebre l'assaig com un espai de lectura, escolta, aprenentatge i gaudi musical compartit, però també de desenvolupament d'habilitats i destreses expressives.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors: CCL2, CPSAA1.1, CPSAA1.2, CCEC3.1, CCEC3.2.

4. Realitzar projectes musicals col·laboratius, planificant i implementant les seves fases i assumint funcions diverses dins del grup, per afavorir processos creatius i identificar oportunitats de desenvolupament personal, social, acadèmic i professional.

La participació en projectes musicals es presenta com una oportunitat per aplicar els aprenentatges propis de la matèria en un marc eminentment creatiu, en el qual poden seleccionar-se materials musicals prèviament treballats o generar-se'n altres nous.

En realitzar els projectes de manera col·laborativa, es promou que l'alumnat assumeixi diferents funcions i que participi activament i es comprometi en totes les fases del procés. Aquesta experiència li permetrà, d'aquesta manera, descobrir i identificar diferents oportunitats de desenvolupament personal, social, acadèmic i professional lligades a la música.

Així mateix, el desenvolupament de projectes musicals col·laboratius contribueix al cultiu d'actituds de respecte davant la diversitat d'opinions, afavorint el creixement personal i social de l'alumnat.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors: STEM3, CD3, CPSAA3.2, CPSAA5, CC2, CE1, CE3, CCEC4.1, CCEC4.2.

5. Emprar les possibilitats que ofereixen les tecnologies digitals en l'àmbit musical, utilitzant eines de processament del so, de producció audiovisual i d'edició de partitures, per a desenvolupar processos d'escriptura, creació i difusió musical.

Les possibilitats que ofereixen les eines i mitjans tecnològics permeten a l'alumnat participar en el fet musical a través de processos d'edició de partitures i de producció sonora i audiovisual, utilitzant diverses aplicacions i programes informàtics. Molts d'aquests recursos presenten una interfície en una altra llengua, principalment en anglès, amb què s'afavoreix, al mateix temps, l'adquisició d'un llenguatge tècnic musical en un altre idioma.

D'igual forma, la difusió de les produccions musicals o audiovisuals a través de diferents plataformes digitals a internet amplia el marc comunicatiu habitual de

https://www.caib.es/eboibfront/pdf/ca/2022/101/1116665

l'alumnat. En aquest sentit, és important que l'alumnat avaluï els riscos dels espais virtuals utilitzats, conegui les mesures de protecció de dades personals i asseguri el respecte a la propietat intel·lectual i als drets d'autor.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors: CP1, CD2, CD3, CPSAA1.1, CE1, CE3, CCEC2, CCEC4.1.

Criteris d'avaluació

Competència específica 1

1.1 Reconèixer i descriure els diferents paràmetres i elements musicals d'una obra, aplicant estratègies d'escolta activa i utilitzant un vocabulari específic adequat.

1.2 Descriure les sensacions que genera la música i la seva possible vinculació amb les característiques de l'obra, reflexionant sobre aspectes subjectius inherents a l'escolta musical.

Competència específica 2

2.1 Descriure les principals característiques dels elements musicals (melodia, ritme, harmonia, timbre, etc.) presents en partitures amb grafia convencional i no convencional d'obres de diferents estils i èpoques, identificant i analitzant els seus elements.

2.2 Comparar la representació dels elements musicals en partitures amb diferent grafia, reflexionant sobre els factors que incideixen en l'evolució de la notació musical.

Competència específica 3

3.1 Llegir, amb autonomia, partitures senzilles, amb o sense suport de l'audició.

3.2 Executar fragments musicals senzills, de manera individual o col·lectiva, a través de la veu, del cos o d'instruments musicals, ateses les indicacions de la partitura.

3.3 Desenvolupar habilitats tècniques per a la interpretació vocal, instrumental i coreogràfica, utilitzant els assajos com a espais d'escolta i d'aprenentatge i aplicant estratègies de memorització musical.

3.4 Generar idees musicals o coreogràfiques senzilles, utilitzant diferents instruments, la veu o el cos, en improvisacions lliures o dirigides.

Competència específica 4

https://www.caib.es/eboibfront/pdf/ca/2022/101/1116665

4.1 Planificar i desenvolupar projectes musicals col·laboratius, seleccionant materials musicals treballats o creant altres nous a partir de l'aplicació dels aprenentatges propis de la matèria.

4.2 Assumir diferents funcions en la planificació i desenvolupament de projectes musicals col·laboratius, participant activament en la seva execució, valorant les aportacions de la resta d'integrants del grup i descobrint oportunitats de desenvolupament personal, social, acadèmic i professional.

Competència específica 5

5.1 Desenvolupar projectes musicals, posant en pràctica els aprenentatges adquirits i utilitzant eines d'edició de partitures, de processament del so i de producció audiovisual.

5.2 Difondre produccions musicals i audiovisuals a través de plataformes digitals, utilitzant entorns segurs i respectant la propietat intel·lectual i els drets d'autor.

Sabers bàsics

A. Llenguatge musical

- Representació musical dels paràmetres del so.
- La melodia: intervals i tipus d'escales.
- El ritme: compassos; ritmes irregulars i lliures; polirítmies i polimetries, grups de valoració especial. La modalitat.
- L'harmonia: el fenomen físic harmònic; cercle de cinquenes; principals funcions harmòniques en la tonalitat; concordes; enllaços i cadències; modulacions i progressions tonals.
- La forma musical: unitats estructurals; formes simples i complexes.
- Elements expressius de la música: dinàmica, agògica i articulació.
- Els elements musicals en la tradició musical occidental, en el folklore i en les músiques populars urbanes.
- Notació convencional (grafia tradicional) i notació no convencional (introducció a la notació de la música contemporània).

B. Pràctica musical

- Estratègies d'escolta o visionat d'obres o fragments musicals.
- Tècniques de realització escrita de dictats senzills a una veu.
- Tècniques d'interpretació a través de la veu, del cos o d'instruments musicals, amb o sense acompanyament.
- Lectura, interiorització i memorització d'estructures musicals senzilles.
- Pràctica auditiva o interpretativa d'estructures tonals i modals.

https://www.caib.es/eboibfront/pdf/ca/2022/101/1116665

- Estratègies i tècniques d'improvisació sobre esquemes rítmics, melòdics i harmònics establerts o lliures adaptats al nivell.
- Tècniques i aplicacions informàtiques d'edició i producció sonora, musical i audiovisual. Funcionalitats pròpies de les aplicacions i programes informàtics de llicència lliure.
- Difusió musical: protecció de dades, propietat intel·lectual i drets d'autoria.
- La música com a forma d'expressió.

https://www.caib.es/eboibfront/pdf/ca/2022/101/1116665